

DEMOKRACIJA

»Mirne koeksistence ne moremo označevati za mirno, če pod besedo mir razumemo nekaj več kot dejstvo, da ne pokajo puške.«
KONRAD ADENAUER

Leto XV. - Štev. 2

Trst - Gorica, 15. januarja 1961

Izhaja 1. in 15. v mesecu

ŠTIRI ZAPOVEDI KENNEDYJEVEGA PROGRAMA

Cez nekaj dni nastopi v Združenih državah novo predsedniško obdobje s pomlajevalnimi stremiljenji celotne ameriške politike. Novi predsednik John F. Kennedy je v svetovnem tisku nakazal glavne obrise svojega programa, katerega misli posredujemo tudi našim čitateljem.

V uvodu svojega programa ugotavlja novi predsednik skrajno nerazveseljivo dejstvo, da so se odnosi med članicami Severnoatlantske skupnosti pomembno poslabšali. V skupnem tržišču združene države so zašle za Veliko Britanijo in drugimi zahodnoevropskimi državami v gospodarsko politično navzkrižja. Tudi glede Berlina so mnenja različna. Francija je poudarila, da se čuti ogroženo zaradi tesnega sodelovanja z Združenimi državami in Veliko Britanijo. Zato je tudi zahtevala odstranitev ameriškega jedrskega orožja s francoskih oporišč, sama pa je pohitelja z razvijanjem lastnega atomskega orožja.

Ta položaj je nastal iz dveh razlogov. Prvi je posledica čudovitega gospodarskega in političnega ozdravljenja zahodnoevropskih držav. Drugi pa je posledica radikalno spremenjenih problemov Severnoatlantske skupnosti. Sovjetska nevarnost obsega raketno grožnjo in grožnjo sovjetskih divizij v Vzhodni Nemčiji.

Glede finančnih vprašanj se je položaj dolarja s splošno trgovinsko ekspanzivnostjo povsem spremenil; zahodne evropske države so se v gospodarskem tekmovanju močno okrepile. Ameriška politika pa je zamudila na prilagoditev skupnih programov in ciljev spricho povsem spremenjenega položaja.

Kaj naj storimo za obnovo enotnosti v organizaciji NATO? Kako naj ji vdahnemo skupno zavest v postavljanju ciljev? Naša naloga je, da si ustvarimo nov program in izdelamo nove napotke za reševanje problemov, pred katerimi se je znašla NATO.

1. REORGANIZACIJA NATO

Cisto vojaške cilje organizacije NATO moramo na novo prerešati. Dokler se oboroževalno tekmovanje nadaljuje, dokler bomo Sovjetom prepričevalno dokazovali nesmiselnost uporabe jedrskega orožja, vse dotlej moramo zahodnoevropskim narodom prepuščati važnejšo vlogo v okviru skupnih naporov. Zmogljivost Evrope za raziskovanja in napredek bi mogla znatno prispevati k skupnim obrambnim naporom.

Temeljito moramo premisliti, ali je pametno, da lastnim prijateljem še nadalje odrekanemo informacije, o katerih vemo, da so dostopne našim sovražnikom. Zavedati se moramo dejstva, da glavno gibalno francoske atomske bombe ni morda okrepitev francoske vojaške moči, ampak je njen namen okrepitev francoskih položajev v Atlantski skupnosti. Francoska atomska bomba je prej usmerjena proti Washingtonu kot pa proti Moskvi. To je pač posebna vrsta zavestništva.

Cas je tudi, da NATO kot celota natančno prerešata vprašanje, ali njene konvencionalne oborožene sile zadostujejo kot ustvarjalno sredstvo proti omejeni

vojni in ali ta organizacija razpolaga z zadostnimi varnostnimi silami, če bi prišlo do sporazuma o mednarodnem nadzorstvu jedrskega orožja.

2. POMOC NERAZVITIM DEŽELAM

Akcijskemu programu je treba pridružiti skupno politiko glede posojil in tehnične pomoči nerazvitim področjem. Za svobodni svet ni noben podvig tako važen kot hitra finančna in tehnična pomoč, ki bi jo morale nuditi potrebnim deželam Združene države, Kanada, Zahodna Evropa in Japonska. Združene države bi morale v ta namen prispevati poldrugo milijardo dolarjev letno in to skozi najmanj pet let. Druge industrijske države svobodnega sveta bi prav tako morale svoje prispevke primerno zvišati.

Taka dolgoročna posojila bi morali z drugimi možnostmi pomoči in tehničnega sodelovanja vključiti v skupni program, ki naj bi obsegal tudi zasebne kredite, živilske presežke in mednarodna posojila. Če nam bodo ta sredstva v zadostni meri na razpolago, bomo lahko zadostili vsem upravičenim zahtevam po gospodarski pomoči po vseh svobodnih predelih Azije, Bližnjega vzhoda, Afrike in Latinske Amerike. S tem bomo ustvarili temelje za nove nekolonialne odnose med narodi in državami.

3. VALUTARNE REZERVE

Izredno važno je vprašanje valutarnih rezerv. Ekspanzija se je v svetovni trgovini razvijala v takem tempu, da je proizvodnja zlata v svobodnem svetu polagoma zrasla čez glavo. Dolarju so naprtli neprimerno visoko breme plačilne bilance. Če izdelamo skupno metodo za upravljanje mednarodnih valutarnih rezerv. Če bi tako postopali pred časom, bi prav gotovo ne prišlo do sporov med Skupnim tržiščem (Evropsko gospodarsko skupnostjo) in zunanjiimi sedmimi (državami Prostege trgovinskega področja). Taka metoda bi nam dopuščala, da z vso mirnostjo in treznostjo premislimo, ali naj Združene države podvzamejo nove korake za rešitev njihove neuravnotežene plačilne bilance.

4. VSEMIRSKA RAZISKOVANJA

Vsemirska raziskovanja naj temeljijo na skupni politiki. Čeprav ta raziskovanja

nakazujejo določene vojaške plati, so vendar vojaška stremiljenja drugovrstne komponente. Vsemirska raziskovanja naj bi ohranila prvenstveno znanstveni značaj in naj bi postala zadeva vsega človeštva. Na vsak način pa bi morali naši prijatelji Severnoatlantske skupnosti pri tem napori sodelovati. Tudi Sovjete moramo povprašati, ali ni to podvig, ki bi ga bilo boljše skupno kot ra ločeno opravljati.

Za zaključek je novi predsednik izrekel prepričanje, da bomo že v kratkem času lahko ugotovili, da so temeljni skupnosti še vedno trdni, in da bodo močnejši kakor so bili kdajkoli, če bo NATO pod energičnim vodstvom Združenih držav te štiri programske točke tudi izvršila.

OB VOLITVAH V REPENTABORSKI OBČINI

PREDVSEM: STOJMO NA REALNIH TLEH!

Morda ne bomo nikdar dovoljkrat porovali, da je treba v politiki misliti predvsem na svoje potrebe. Najnujnejše, tisto, kar ljudi najbolj žuli, to je prvo. Potem pridejo šele razni drugi splošni cilji. Vsaj v konkretnem političnem delu mora biti tako. Poleg tega je treba imeti v politiki tudi zdrav čut za pravo mero. Ta nam ralača, da trezno ocenimo, ali je to, za kar se zavzemamo, v sozmerju z našimi silami. Če ni,

potem se bomo zastoj zaletavali v tisti problem. Zapravljali bomo energije, ki bi jih lahko kje drugje s pridom uporabili. Kdor ravna drugače, ta ne pride daleč. Plava v oblakih in izgublja tla pod nogami.

Konkretno: ali naj repentaborski volivci Fidelu Castru, Lumumbi in podobnim na ljubo zapirajo oči pred svojimi in se ogrevajo za njihove probleme?

To vprašanje se nam je nehoti postavilo, takorekoč samo od sebe, ko smo pretekli petek popoldne v Velikem Repnu poslušali govornike na prvem zborovanju komunistično-titovske Občinske demokratične liste. Ne da bi tudi mi ne bili solidarni z vsemi, ki na svetu trpijo krivico in preganjanje, toda Veliko Guštin, dr. Jože Dekleva in še posebno Marija Bernetičeva so na zborovanju tako na široko govorili o raznih aktualnih mednarodnih problemih, da smo skoro imeli vtis, kot da bi sedeli v skupščini Združenih narodov v New Yorku, ne pa da stojimo v repentaborski občini, kjer bodo v nedeljo sicer za Repentaborce in za slovensko manjšino na Tržaškem važne, za svetovni položaj pa prav gotovo le malo pomembne občinske volitve.

Ali ne bi bilo v okoliščinah, v katerih živimo, veliko važnejše, da bi govorniki s temeljitostjo obravnavali predvsem repentaborske občinske zadeve, vprašanje slovenskih narodnostnih pravic, dopovedovali volivcem, kako važno je za njihovo dosego, da izpričajo na tem delu zemlje svoj obstoj kot Slovenci?

Toda to bi bilo zanje očitno preveč. To krvavo potrebno in vsakdanje narodno tlako naj po njihovem kar naprej opravlja »reakcionarna« Slovenska lista! Oni živijo raje v oblakih. Lepo doneče fraze, od katerih si obeta, jo, da bodo z njimi lažje omrežili občane, so jim bolj pri srcu. Kaj za to, če jih z njimi zapeljujejo, da se namesto za svoje domače, ogrevajo za oddaljene tuje probleme!

Prepričani pa smo, da bodo repentaborski možje in žene sprejeli to igro, da bodo na nedeljskih volitvah znali preudarno uporabiti svojo demokratično pravico. Kar velja zanje, velja tako in tako za vse narodne manjšine, ki žive v podobnih razmerah kot naša: nikdar ne smejo izgubiti izpred oči predvsem lastnih koristi, za katere razen sebe ne bodo dobile drugih advokatov, predvsem pa ne smejo dopustiti, da bi neiskoriščene šle mimo njih priložnosti, ko lahko dokažejo svojo narodnostno prisodnost. Brez te, ni priznanja, ni sožitja, ni pravic.

Če za koga, potem velja za narodnostne manjšine, da morajo stati na realnih, na svojih trdih tleh, in to krepko in z obema nogama. Sicer so izgubljene. Okrog »Slovenske liste« so se že prej pod drugimi imi zdej v repentaborski občini zbrali ljudje, ki se tega zavedajo. Njihov program, njihove dosedanje izjave in pisanje, nam dokazujejo, da poznajo domače razmere, da se bodo zavzemali v prvi vrsti za koristi svojih občinov in slovenske manjšine na Tržaškem, ne pa za Kongo. Zato nozivamo vse repentaborske volivce, brez razlike, prav vse, katerim je pri srcu slovenska stvar in usoda slovenskega človeka, da oddajo v nedeljo svoj glas svojim ljudem, da volijo SLOVENSKO LISTO!

Dogodki po svetu

dovolila pošiljanje živilskih paketov iz tujine, ki jih je pred časom prepovedala. Poznavalci razmer zatrjujejo, da je katastrofo poleg vremenskih nezdog povzročilo nemarno gospodarjenje po državnih zadržkih.

ZDRUŽENE DRŽAVE SO PREKINILE ODNOSE S KUBO. Vse do zadnjih dni svojega predsednikovanja je predsednik Eisenhower v boju z mednarodnimi problemi. V Laosu in Kongu spletarijo Sovjeti in Kitajci, na Kubi se repenči minjurni diktatorček, ki ga hujskajo komunistični diktatorski mojstri. Tako je Fidel Castro ultimativno zahteval od ameriškega veleposlaništva v Havani, da zniža svoje osebe na 11 uradnikov. V odgovor so Združene države prekinile diplomatske odnose s Kubo.

DUBIOZNI DOLŽNIKI SAMO KRICJO, PA NIC NE PLACAJO. Tisti, ki v OZN najglasneje kričijo in čevlji razbijajo po mizah, so najnemarnejši plačniki svojih obveznosti do te mednarodne organizacije. Ko so ob koncu druge svetovne vojne ustanovili svetovno Organizacijo združenih narodov, so smatrali, da bo glavni vpliv osredotočen v Varnostnem svetu. Ko pa je Sovjetija s svojimi številnimi veti ohromila delo te organizacije, s zahodne države poskušale vsaj prehodno zadržati OZN tisto vlogo, ki pripada taki organizaciji. V zadnjih mesecih pa smo doživeli, da je tudi ta ustanova zatočišče razgrajacev. Čeprav je vpliv velesil tudi v tej organizaciji stalno padal, so te države redno plačevale svoje prispevke za vzdrževanje te mednarodne organizacije. Združene države same prispevajo 30 odst. celotnega proračuna. Sovjetija, ki izkorišča to organizacijo v svoje propagandistične namene, pa dolguje organizaciji 14 milijonov dolarjev za zaostankih. Gana, ki prispeva letno po 40.000 dolarjev, dolguje kar 36.000. Najslabši plačniki so satelitske države.

SPANSKI DIKTATOR FRANCO je daroval novi belgijski kraljici Fabioli za njeno poroko razkošno krono, ki je bila vsa posuta s safirji, smaragdi in rubini. Ko pa so morali krono po obsegu nekoliko zmanjšati, so ugotovili, da so vsi dragi kamni ponarejeni. Franco je krono kupil od vojvodine Medina-Coeli za 100.000 švicarskih frankov. Verjetno je prednik vojvodske družine nekod zašel v denarne

stiske in poprodal drage kamne ter jih zamenjal za potrošeno roboto.

NOVA LEZISKA NIKLJA V JUGOSLAVIJI. Na Kosovem polju so delavci po naključju našli na novo ležišče niklja, ki je po mnenju strokovnjakov največje te vrste v Jugoslaviji. Bela kovina je v industriji čedalje bolj iskana. Jugoslavija je to kovino morala doslej uvažati.

VRHUNSKA AFRISKA KONFERENCA. ki je zasedala v Casablanci, je bila zaključena s sprejemom tako imenovane »Afriske listine« in treh resolucij o Kongu, Mavretaniji in atomskih poizkusih. »Afriska listina« predvideva ustanovitev nekatere afriške zbornice, skupnega vojaškega poveljstva in večje število odborov, ki naj koordinirajo afriško politiko. Listina zatrjuje, da se podpisniki ne bodo pridružili nobenemu bloku in odklanjajo kakršna koli oporišča na afriškem ozemlju. V Kongu priznavajo samo Lumumbo, obsojajo francoske atomske poizkuse in zahtevajo neodvisno Alžirijo.

V SOLNOGRADU SO ZBOROVALI SOCIALISTI. Socialisti iz 11 evropskih držav so v Solnogradu sklenili, da se morajo socialistične stranke svobodnega sveta tesneje povezati med seboj. V ta namen si bodo izmenjevali informacije in mnenja ter se redno sestajali. Razpravljali so tudi o zadnji komunistični moskovski deklaraciji.

JUGOSLAVIJA PONUJA ARGENTINI KREDIT 45 MILIJONOV DOLARJEV za gradnjo 10 prekomornikov, ki bi jih izdelale jugoslovanske ladjedelnice.

ITALIJANSKO-SOVJETSKA POGAJANJA. Pod vodstvom ministra Alvera je odpotovala v Moskvo posebna delegacija, ki bo v prihodnjih tednih razpravljala o novi določiti kontingentov za leto 1961. Italijansko-sovjetska blagovna izmenjava se je v zadnjem letu pomembno povečala in je dosegla v prvih 9 mesecih uvoz sovjetskega blaga za 58 milijard lir, medtem ko so italijanski izvozi v Sovjetijo znašali 39 milijard lir.

VZORNO KMETIJSTVO. Moskovska »Pravda« poroča da je prve dni januarja 1961 na sto in sto hektarjih zemlje »valovilo« pšenično klasje, v kolikor ga vreme ni otreslo. To se dogaja, piše »Pravda« v času, ko so pristojne oblasti razglasile, da je vsa letošnja žitna letina pod streho. »Pravda« tudi sporoča, da je v bližini Harkova še 30.000 ton sladkorne pese neopbrane in je ves ta pridelek uničil mraz. S takim gospodarjenjem se kapitalistični sveta zares ne more ponahati.

DE GAULLEOVA ZMAGA pri alžirskem referendumu

Velika večina Francozov je generalu De Gaulleu potrdila svoje zaupanje

Francoski predsednik, general De Gaulle je zmagal v eni izmed najusodnejših bitk v svojem političnem življenju. Francija je z ogromno večino potrdila zaupanje v njegovo alžirsko zamisel. Tri četrtnine vsa francoskega prebivalstva (75,25 odst.) je glasovalo »da«, ena četrtnina »ne« (24,75 odst.). Take zmage niso predvidevali niti največji optimisti.

Posebno presenetljivi so izidi nedeljskega referenduma tudi zato, ker so pred tem kazale posamezne stranke v Franciji veliko razcepjenost prav v odnosih do referenduma. Res je, da so se De Gaulleovo gibanje, ljudski republikanci in socialisti odločno izrekli za njegovo politiko, res pa je tudi, da je bila desničarska stranka neodvisnih v svoji presoji povsem neenotna. Sam bivši ministrski predsednik in finančni minister Pinay, ki ima v Franciji velik vpliv, je ostal povsem molčeč. Seveda so bili proti komunisti, prav tako kot ekstremisti, ki se zbirajo okrog Soustellea.

Tudi v vrstah armade se je kazalo negotovnost, posebno se potem, ko so se razširile novice, da bo general v primeru odločilne zmage pri referendumu pričel s pogajanjem z uporniki, ki naj bi jih posredoval tuniški ministrski predsednik Bourguiba. Maršal Juin in 16 upokojenih gene-

ralov je javno nastopilo proti De Gaulleovi politiki v Alžiru.

General De Gaulle ima v načrtu nekakšno konfederacijo za Alžir po švicarskem vzorcu, ki naj bi jo sestavljalo kakih 20 kantonov. Ti bi bili deloma francoski, deloma mešani, deloma pa muslimanski. Kako bodo izide referenduma sprejeli alžirski uporniki, je še povsem nejasno. Po nekaterih vesteh vlad v sami njihovi begunski vladi neenotnost.

Zahodni svet je izid glasovanja sprejel z velikim zadoščenjem. Francija je kljub mnogih dogodkom, ki so vzbujali resno zaskrbenost, pokazala, da v kritičnih časih vedno na d'ne svojo pravo pot. Nasprotno pa so poparjeni vsi tisti, ki si obljubljajo koristiti od zahodnih težav.

Prvo rundo je general De Gaulle vsakor spravil v žep. To pa je tudi šele prvi korak k nadaljnjemu razvoju, ki bo zahteval morda še več potrpljenja in še več odločnosti. S prenehanjem sovražnosti v Alžiru in s pomirjenjem duhov se bo Francija nedvomno močno okrepila in z njo se bo okrepil tudi ves zahodni svet. Začetek novega leta je za Francijo pričel ugodno, naj bi jo ta sreča spremljala vse do končne ureditve alžirskega vprašanja.

VESTI z GORIŠKEGA

SEJA OBČINSKEGA SVETA

V sredo in četrtek, 4. in 5. t.m. je goriški občinski svet razpravljala o proračunu za tekoče leto 1961. Proračun izkazuje 2.088.67.250 lir aktivne in ravno toliko pasive. Niti dobička, torej, niti izgube. Dovednega odnosa predvideva proračun 762.664.700, toda to ne gre vse v breme občanov, kajti Gorica je mesto, kamor prihajajo kupovati tudi ljudje iz drugih krajev, v velikem številu tudi z jugoslovanske strani.

Gotovo je, da je davčni donos od potrošnje večji sedaj pod Državnim zavodom pobiranja davka na potrošnjo (INGIC), kot prej pod tvrdo Bozzini in Gionchetti. Morda je to razliko pripisati večjemu obsegu trgovanja in kupovanja, morda pa gre tudi za večjo pažnjo pri pobiranju davka. Občina ima na vsak način danes večje dohodke kot prej.

V proračunu je tudi postavka stroškov za ureditev oziroma razširitev pevskega pokopališča.

Družinskega davka se predvideva za 15 milijonov več kot lansko leto, ne da bi občinska uprava zaradi tega na koga pritiskala.

Letos odgađe davke na promet vozov z živino na vprego, na klavirje in na hišne pomočnice, kakor tudi na živino.

V Podgori bodo šolo preuredili in je zaradi tega predvidenih 18.750.000 lir stroškov. Za to pa je občina prosila državno pomoč.

V imenu naših svetovalcev je v sredo 4. t.m. spregovoril dr. Sfiligoj in dejal, da nima njegova skupina nobenega bistvenega pomisleka proti sestavi takega proračuna, ker je ugotovila, da temelji na pravnih osnovah v korist vseh občanov, ugotovil je tudi precej živahni dvig trgovanja, vseh vrst izmenjav tako, da vse kaže, da se je življenjska raven zadovoljivo dvignila. »Prav gotovo«, je nadaljeval, »pomaga temu tudi prihod v mesto vedno večjega števila Slovencev z jugoslovanske strani. In ravno zaradi tega je predlagal, naj bi se poskrbelo za mestne stražnike-tolmače, kajti število Slovencev, ki obvladajo italijanščino, se vedno bolj krči. Predlagal je tudi, naj bi občinska uprava storila korake, da bi se sedanji 10 kilometrski obmejni pas znatno razširil, kajti vse kaže, da je obmejni pas z malim trgovanjem tisti, ki mestu zelo koristi, in ko prostega pasu ne bo več, bo blagostanje mesta odvisno v glavnem od teh obmejnih izmenjav. Ne bi škodilo, če bi se tak sistem obmejnega pasu uvedel tudi z Avstrijo.

Nadalje je naš svetovalec predlagal natečaj za učiteljske slovenskih vrtec, ki naj se sprejmejo v stalež.

Kar pa se tiče pomoči pridnim in potrebnim dijakom, je izrazil mnenje, da ne bi smeli biti deležni pomoči samo odličnjaki, ampak tudi tisti, ki odklone ravno dosežejo, saj postanejo navadno tudi taki dijaki dobri in podjetni možje. Sicer pa mora za to skrbeti v prvi vrsti država, kakor veljava ustava.

Nadalje je naš svetovalec želel, da bi se kaj kmalu začela graditi cesta Gorica-Ljubljana za težki promet in pohvali županovo pobudo za skrb, da se Gorica poveže z Ljubljano in Avstrijo tudi z letalsko progo.

»Treba je misliti tudi na zgraditev otroških igrišč in zabavišč, po modernem sistemu velikih mest, je dejal dr. Sfiligoj. Tudi mestni regulacijski načrt je po njegovem mnenju nujno potrebno izglasovati.

da se napravi konec neredu pri zgradbah nebotičnikov, ki se jih pojavlja v mestu vedno več.

Za moralno razlago sestave proračuna so glasovali vsi trije prisotni slovenski svetovalci, to je dr. Sfiligoj, dr. Kacin in g. Rudi Bratuš. Gospod Bratuš je pred glasovanjem izjavil, da se strinja z besedami dr. Sfiligoja in predlagal, naj se spoštuje slovenski primki tudi s tem, da se pri šumevcih ne pozabi na strešico.

Naslednjega dne, 5. t.m. se je razpravljala nadaljevala o raznih postavkah proračuna in tudi tu je dr. Sfiligoj, v imenu svoje skupine prosil župana in ves odbor, naj ne pozabijo na avtobusno zvezo Oslava in Pevme z mestom, Predlagal, da se najde boljši in primernejši prostor za kramarski trg in naj se poskrbi za to, da bi semenj sv. Andreja dobil svojo nekdanjo obliko semnja kmečko-poljedelskega orodja in priprav, da ne utone v semenj otroških igračk.

Odbornik dr. Peterzija, ki je predsedoval v sredo 4. t.m., in župan dr. Bernardis 5. t.m. sta oba odgovorila na razna gornja izvajanja in namignila, da jih upoštevata.

Sam župan dr. Bernardis je poudaril, da je pomirjen duhov dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati, in da ravno to dejstvo prinaša tudi dobroto, ki se bodo s časom še povečale. »Če ljudstvo z druge strani meje, ki prihaja v Gorico, ne bo moglo kupovati samo velikih dragocenih strojev, bo gotovo lahko kupovalo pa vse male in cenejše moderne izdelke«, je zaključil župan.

Tudi ta dan sta glasovala za proračun

tako dr. Sfiligoj, kakor dr. Kacin, medtem ko se je g. Bratuš moral odstraniti zaradi nujnega dela, sicer pa je izrazil, da bi tudi on glasoval za proračun v njegovi celoti.

Dvojezičnost kakor jo pojmuje „Arena di Pola“

»L'Arena di Pola« od 3. t.m. piše, da v Istri ne priznavajo dvojezičnosti. List istrskih izseljencev prav za prav ne imenuje Istre, ampak cono B. Ko poroča kaj s Tržaškega, pa ne reče nikoli cona A.

List se zaganja v tržaške Slovence, ki jih vse skupaj imenuje »slavokomuniste«, češ da se drzno zahtevati uvedbo in spoštovanje dvojezičnosti, medtem ko sto primerov priča, da niti jugoslovanske oblasti v coni B dvojezičnosti ne priznavajo, in navaja primer nekega Italijana, bivačnega v Trstu, ki je prejel iz cone B neko listino samo v hrvaščini in ne tudi v italijanščini.

»Arena di Pola« pozablja namreč prvič, na to da veže londonska spomenica o soglasju tudi Italijo in da jugoslovanske oblasti niso torej dolžne izvajati določil spomenice, dokler je ne izvajajo tudi italijanske na Tržaškem; drugič, ker mora dvojezičnost veljati samo za bivačnice v coni B in ne tudi za italijanske državljane bivačnice v Trstu. V coni A pa samo za bivačnice na Tržaškem. Kaj bi rekla »Arena di Pola«, če bi se kak jugoslovanski državljani drznili zahtevati dvojezično listino v Trstu?

Nedemokratična prefekturna okrožnica

Goriška prefektura je poslala vsem županom naše pokrajine kaj zanimivo nedemokratično okrožnico, ki nosi datum od 24. decembra. Bila je torej sestavljena dan pred božičem, Božič ključ k mirnemu sožitju med ljudmi, ki spravi in k ljubezni!

Okrožnica svari občinske upravitelje, naj se ne ukvarjajo z drugimi vprašanji, z nobeno zadevo, kot samo s takimi, ki se tičejo občinske uprave. Prepovedana je - po tej okrožnici - vsaka drugačna razprava, ne samo v zadevah splošnega državnega, deželnega značaja, ampak tudi v zadevah, ki se tičejo občine in občinarjev v kolikor ne gre za občinske zadeve.

Okrožnica je nedemokratična in sliči tisti, ki jo je nekoč l. 1949 izdal takratni prefekt, dr. Palamara, z namenom, da prepreči razpravljanje o interpelacijah slovenskih svetovalcev. Ni izključeno, da je pravi namen sedanje okrožnice podoben sistemu iz leta 1949.

Okrožnica po svoje zatrjuje, da pri stvari ne gre za kršitev ustavnih pravic. Toda slehernemu še tako preprostem človeku je protislovno na dlan. Drugi člen republiške ustave priznava popolno avtonomijo krajevnim ustanovam, kot so občine in jih celo navaja.

Enaindvajseti člen ustave pa pravi, da imajo vsi državljani pravico svobodnega izražanja svojih misli z besedo, pismeno in drugače.

Vsako lahko vidi, kako nedemokratična in pristranska je prefekturna okrož-

nica. Pomislite: vsi državljani, posamezniki in združenja, imajo pravico svobodnega izražanja svojih misli, občinski sveti, od ljudstva izvoljeni - pa ne... Ali ne predstavlja taka prefekturna okrožnica navadno zasmehovanje državne ustave, občinske samouprave in človeških pravic?

Prefekturna okrožnica nima seveda v tem smislu nobene zakonite podlage in se lahko predvideva, da ne bo zaprla ust nobenemu državljanu, ki hoče svobodno živeti v okviru države, Tisti, ki so nam Slovencem in demokratičnim Italijanom vsiljevali nagobčnik, so končali že leta 1945.

To so pač posledice komunistične „morale“

Jugoslovanski komunisti se v zadnjih časih precej hujujejo, in to zato, ker so pred tedni prešli iz Moskve v Trst, da so jih predstavniki svetovnega komunizma na svojem zadnjem zasedanju ponovno napadali in tako nekako potrdili znano resolucijo iz leta 1948, ki je obsodila znatno KPJ odklona od prave marksistično-leninistične doktrine.

Ne bomo trdili, da so taki in podobni napadi prijetni, toda stvar postane povsem razumljiva, če pomislimo, da so to napadi, ki si jih privoščijo komunistični veličani, ker pač mislijo, da imajo samo oni prav. V komunističnem svetu ima namreč prav, kdor ima večjo moč in ne kdor ima dejansko prav. Jugoslavija s svojimi dvajset milijoni prebivalcev ne pomeni nič v primeru z dve sto milijoni Rusov in šest sto ali celo več milijonov Kitajcev in mora zato hote ali ne hote nositi vse posledice svoje maloštevilnosti.

Tega bi se morali zavedati tudi jugoslovanski komunisti, zlasti še, ker sloni tudi njih delovanje v državnem merilu na podobnih načelih: v Jugoslaviji odločajo namreč oni, toda ne zato, ker se je prebivalstvo svobodno izreklo za njih politiko, pač pa, ker so si to pravico prilastili s silo in prevaro.

Kakor smo že prej omenili, so taki napadi neprijetni za jugoslovanske komuniste, in temu verjamemo; toda prav radi bi vedeli, kakšno stališče bi zavzeli spodje ZKJ, če bi, recimo, štela Jugoslavija dve sto milijonov, Sovjetska zveza pa dvajset milijonov prebivalcev, pa bi med obema nastal kak spor. Ali mislite, da bi v takem primeru imeli jugoslovanski komunisti kaj usmiljenja do sovjetskih sbratov? Lahko si predstavljate, dragi čitatelji, kako bi bilo! Sklepujoč se na svojo moč, bi jugoslovanski komunisti hoteli imeti vsekakor prav in bi zato kar brezobzirno zmerjali in napadali sovjetsko komunistično partijo.

Prosta stanovanje v Števerjanu

V novi hiši na Sovencih v Števerjanu so so na razpolago še štiri stanovanja. Kdor stanovanje želi, naj se obrne za pojasnila na županstvo.

Spomladi bo vodovod v Sovodnjah že gotov

Podjetje, ki je prevzelo delo za napeljavo vodovodnih cevi po občini, bo skoraj začelo z delom in vse kaže, da bo vodovod gotov do prihodnje spomladi. Sovodenci se kar veselimo tega dejstva. Na vrhu sv. Mihaela bodo zgradili pose-

Raznarodovanje rojenčkov

Republikanska Italija z vso svojo demokratsko ustavo ni še odpravila fašističnega zakona št. 1238 od 9. 7. 1939, ki ukazuje dajati rojenčkom italijanskim državljanom samo italijanska imena. Ze pri rojstvu morajo torej slovenski otroci biti predmet raznarodovanja. Pri izvajanju tega zakona so v notranjosti republike precej širokogledni in praksa velja, da se imena, četudi tujeje izvora in oblike, ki so prišla že v veljavo, lahko dajajo novorojenčkom. Tako Nadja, Sonja, Wanda, Walter, Ivo itd. v Gorici pa, kjer je nestrpnost do Slovencev nič manjša kot je bilo sovraštvo za časa fašizma, nočejo in nočejo priznati Slovencev pravice, da dajajo svojim otrokom slovensko ime.

Nemci v Poadidiju imajo tako pravico, in tržaški guverner jo je našim bratom s tistega področja tudi priznal.

Na Goriškem, kjer bi prefektura morala skrbeti za pravčno ravnanje z vsemi državljani in opomniti matične urade, sporazumno z državnim pravdnikom, da je treba spoštovati človečanske in ustavne pravice Slovencev, italijanskih državljanov, izvajajo navedeni fašistični zakon v strogo italijanskem fašističnem duhu. Na goriškem matičnem uradu je neki slovenski oče želel dati svojemu otroku ime Walter, pa ga urad ni hotel sprejeti. Neki drugi oče je želel imenovati hčerko za Wanda, in tudi ni dosegel svoje pravice. Vemo pa, da je v Italiji neki Walter Chiaro velikega slovesa, da se hči ministra Pelle, ki se je pred kratkim poročila, imenuje Wanda in da vsak dan sprti najdemo v časopisih slovska imena po vsej republiki.

Izgovor da mora uradnik spoštovati za-

kon je prazen, ker pri nas gre v resnici za raznarodovanje že v zibelki.

Sesti člen ustave, ki ga pristojna oblastva ne pozna, ukazuje oblastem dolžnost zaščititi tudi slovenske jezikovne skupnosti. Pristojna oblastva pa so v tem oziru slepa in gluha.

Nad milijon obmejnih prehodov leta 1960

Na področju Goriške, poročajo listi, je leta 1960 prešlo državno mejo obojestransko 1.127.564 oseb. Največ je seveda bilo jugoslovanskih državljanov, ki so prišli v Italijo, in sicer 105.280 z dvostransko prelaznico in 719.017 s prepustnico. V samem mesecu decembru je prišlo v Italijo s prepustnico 74.970 oseb. Skozi mednarodni prehod pri Rdeči hiši je šlo v Jugoslavijo leta 1960, obojestransko, 88.554 oseb in sicer 49.412 italijanskih državljanov in 39.142 tujih.

Z dvostransko prelaznico je šlo na jugoslovansko področje 33.405 italijanskih državljanov, s prepustnico pa 273.862. Če pomislimo, da je veliko število teh italijanskih državljanov slovensko govorečih, vidimo, da je italijansko govorečih ljudi razmeroma malo, ki pohačajo onstran meje.

VESTI IZ PODEŽELJA

Doberdob

Zadnje dni lanskega decembra se je doberdobski občinski svet sestal, da bi odobril proračun za leto 1961. Po podatkih, ki jih imamo na razpolago, predvideva omenjeni proračun skoraj 33 milijonov prometa v obeh smereh in 2 milijona in 300 tisoč lir primanjkljaja, ki ga nameravajo kriti s posjilom. Veliko vso to, in sicer 15 milijonov, so določili za ureditev občinskega cestnega omrežja, za javno razsvetljavo pa 250 tisoč lir.

Števerjan

V naši občini so pred božičnimi prazniki obdarili na razne načine veliko število otrok in vse starše. Prvim so izročili različne potrebne predmete, zlasti oblačila, drugim pa slaščice.

Tukajšnja občinska uprava je istočasno podarila vsem trem osnovnim šolam v občini po en radijski sprejemnik. Ob pomembnem dogodku so učenci nastopili z lepimi programi, ki so obsegali igrice, deklamacije in petje.

Za praznik matere in otrok pa so prišli na vrsto najmlajši občani. Razdeljevanju daril je poleg domačih oblasti OMNI prisostvoval dr. Krainer.

Prejšnjo soboto je bil v naši prosvetni dvorani zanimiv kulturni večer, na katerem sta člana Akademskoga kluba iz Gorice projicirala lepemu številu zbranih domačinov bogato zbirko barvnih diapozitivov, ki so bili posneti po raznih krajih Italije, Avstrije in Slovenije, delno pa v sami Gorici.

Sovodnje

Za praznik 4. treh kraljev so tudi v naši občini praznovali dan matere in otroka. V ta namen se je v občinski dvorani zbralo 27 mater, katerim so ob prisotnosti domačega župana in zastopnice OMNI dr. Milocco-Manzini izročili darila namenjena njihovim otrokom.

V torek smo na domačem pokopališču pokopali gospoda Karla Melcerja, ki nas je zapustil v lepi starosti. Pokopnik se je namreč rodil pred sedemdesetimi leti na Češkem, vendar je večji del svojega življenja preživel v naših krajih, kamor je prišel kot avstrijski orožnik. Preostalih, gospe, gđe. Mery in sinu naše sožalje.

Števerjancem in drugim v vednost

Ker je veliko število Števerjancev prošlo vodstvo goriške bolnišnice blagajne INAM, da bi jih dodelilo goriški zdravniški ambulanti, namesto da bi se morali posluževati podgorske, je prvi podpisnik vloge domačin g. Ferdinand Komjanc, prejel odgovor z dne 3. t.m., v katerem vodstvo bolnišnice blagajne opozarja Števerjance na dejstvo, da bodo v kratkem imeli vsi prizadeti pravico do proste izbire zdravnika in da se bodo torej lahko obrnili tudi do kakega zdravnika iz Gorice. Zato nima smisla, da bi za ta kratek čas spreminjali pristojnost sedanje podgorske ambulante za Števerjance.

Tako bo torej rešeno dolgoletno vprašanje proste izbire zdravnika, kar gre je v korist prizadetih, vpisanih v bolnišnico blagajno, ki jim ne bo treba hoditi v Podgoro, ampak bodo hodili k tistemu zdravniku, ki se jim bo ljubilo.

Zakaj samo napol resnica?

Naši čitatelji, ki so v povojnih letih pazljivo sledili vsem važnejšim svetovnim dogodkom, se bodo prav gotovo spominjali, da so države vzhodnega bloka po kominformistični resoluciji, naperjeni proti jugoslovanskim komunistom, skušale gospodarsko zadeti Jugoslavijo in jo tako prisiliti k politični kapitulaciji.

Zato je imel popolnoma prav predsednik Tito, ko se je zadnji dan leta med obiskom neke katera v Sarajevu takole izrazil: »Redko katera država je imela tako naporno pot v svoji izgradnji kot naša. Mi smo imeli ne le težave materialnega značaja, temveč težave, ki so nam jih delali od zunaj tisti, ki so bili kot komunisti dolžni, da nam pomagajo. Videti je da smo edina država v socialističnem svetu, ki ni imela podpore socialističnih držav v vsem svojem razvoju.«

Do tu vse prav, ne moremo pa razumeti tistega dela Titove izjave, v kateri pravi: »Takšen uspešen razvoj je lahko v čast našim narodom, ker kaže ogromno vitalnost in silo naših delovnih ljudi in njihovo globoko vero, da lahko s svojimi lastnimi silami, kljub težavam, dosežejo svoje smotre, da gradijo svojo deželo, da ustvarjajo socializem in srečnejšo bodočnost današnjim in bodočim generacijam.« Tako hvalisanje se nam zdi pa res pretirano, če pomislimo, da se hočejo vsi jugoslovanski uspehi pripisati le pridnosti delovnih ljudi, čeprav je obče znano, da so pri tem igrali nemajhno vlogo prav ameriški dolarji in druge pomoči z onstran Atlantika. Kaj neda, tovariš Tito?

Ali ni to smešno?

V zadnji decembrovi številki »Primorskega« smo med ostalimi novostmi odkrili, da vlada FLRJ obsaja eksplozijo tretje francoske atomske bombe v Sahari, češ

da je Francija s tem žalila in brezobzirno ignorirala interese narodov in držav Afrike.

Pred tremi francoskimi atomskimi bombami je v Sibiriji eksplodiralo mnogo večje število podobnih sovjetskih bomb in jugoslovanska vlada je bila prav gotovo tudi o tem obveščena. Zato se nam zdi prav čudno, kako da nismo takrat opazili nobene take obsodbe, ker je po našem mnenju tudi Sovjetska zveza žalila in brezobzirno ignorirala interese narodov in držav Azije. Ali je morda kakšna razlika med francoskimi in sovjetskimi atomskimi bombami?

Znano je, da Jugoslavija ne razpolaga trenutno z zadostnim številom izobražencev, zlasti še, če pomislimo, da so zahteve moderne družbe vsak dan večje. Treba bo verjetno še precej let, preden bodo na vseh službenih položajih primerno izobraženi ljudje, pa se ti tovariš Tito privoščite v Sarajevu izjavo, ki nas je prav zares presenetila.

Razumljivo bi bilo, če bi gospod pozval jugoslovanske študente, naj se pridno učijo, da bodo lahko s svojim znanjem pripomogli k razvoju domovine, toda ne, pozval jih je, naj se pridno učijo, kajti od njih se pričakuje, reči in piši, da bodo s svojim znanjem pomagali tudi afriškim narodom, ki potrebujejo strokovne kadre.

O, vemo, vemo, kje žuli čevljev gospoda predsednika! Jugoslavija mu je prenamajhna, zato bi rad razširil svoj komunizem po črnem kontinentu! Pri tem načrtu bi mu bili seveda najprimernejši izobraženi partijci, ker bi se lahko povsod predstavljali le kot strokovnjaki, v resnici pa bi bili, da se točno izrazimo, prikriti komunistični agenti, ki bi pod nepravim plaščem nemoteno opravljali svoje prevratno delovanje.

POZOR! Potujete v Rim? Prenosišče, hrano, ogled Rima itd., vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na:

Hotel-Penzion BLED
Via Statilia, 19 - Telefon 777-102 - RIM

Se priporoča in pozdravlja, Vaš rojak VINKO A. LEVSTIK

Izrezite in shranite! - Pišite nam za cene in prospekte!

Zares učinkovita shujševalna kura

Fra Filiberto

Tam, kjer blaginja narašča, nadlegujejo ljudi drugače skrbi od tistih, ki preganjajo človeški rod po deželah pomanjkanja in bede. Z blaginjo naraščajo pri mnogih posameznikih telesne razsežnosti.

Tako se po zahodnem svetu že ves čas po drugi svetovni vojni ukvarja znanost s problemom debelosti. Ta zunanja značilnost človeške blaginje je v napotje estetiki in tudi zdravju. Debelost preganja torej tako moda kot tudi zdravniška veda.

Številni raziskovalci, zdravniki in znanstveniki so pri svojih raziskovanjih in eksperimentiranih uveljavljali različne shujševalne kure, s katerimi so debeluharji tudi dosegli določene uspehe. Največkrat pa so se pacienti kure naveličali, bodisi zato, ker je zahtevala le preveč trpljenja in samozatajevanja, bodisi zato, ker je nevarno vplivala na splošno zdravje shujševalca.

Komur bolj tekne meso kot krompir, kdor z večjim veseljem maže na kruh maslo namesto marmelade, tak debeluhar se lahko igraje loti shujševalne kure, ki jo je zasnoval in preizkusil profesor prehranjevalne znanosti na londonski univerzi, John Judkin. Skupno s svojo sodelavko dietno specialistko Margaret Carey si je izmislil novo shujševalno kuro, ki temelji na treh načelih:

1. Nikoli ne bodi lačen!
2. Jej kolikor hočeš beljakovin in maščob (mesa, rib, klobas, jajc, sira, masti, masla, olja).

3. Od ogljikovih hidratov, ki se jih današnji ljudje tako in tako radi otepajo (škroba in sladkorja vseh vrst), pa ne smejš skozi 14 dni užiti dnevno več kot 50 gramov.

To je vse. Pri tej kuri ni drugih prepovedi. Lahko piješ, kolikor hočeš vina, piva pa ne. Začimbe vseh vrst lahko uporabljaš po mili volji. Lahko telovadiš in prav tako lahko tudi lenuhariš.

Profesor Judkin je med množico shujševalnih kandidatov, ki so se mu ponujali, izbral štiri dobro podložene bolničarke in dva prav tako rejena gospoda. Dovolil jim je, da se 14 dni takorekoč normalno hranijo. Kar so shujševalci pouzili, so poprej stehali in preračunali v kalorije. Tako so za vsakega posebej določili množino kalorij, ki se je sukala od 1500 do 3450 kalorij.

Skozi 14 dni so se držali kandidati gornjih treh dietnih načel. Po 14 dneh so izgubili 5 do 9 angleških funtov (1 funt 450 gramov). Samo ena bolničarka je golučičila. Shujšala je samo za dva funta, čeprav se je strogo držala dietnih predpisov, zato pa je 14 dni pred preizkusom uživala znatno manj hrane kot navadno in shujšala za 3 funte.

Izd gornjega poizkusa je presenetil strokovnjake prehranjevalne znanosti. Prehrana je za solsko medicino računska naloga. Vsak človek potrebuje za utešitev lakote in za opravljanje dnevnega dela določene množine kalorij. Te količine so pri slehernemu človeku različne. Če organizem prejme več kalorij kot jih potrebuje, odlaga presežke po telesu v obliki maščobnih blazin. Če prejema manj kot mu je potrebno, uporablja odložene maščobe in hujsa. Po vsem tem ne bo težko uganiti, da mora tisti, ki želi shujšati - in teh je vsak dan več - zmanjšati količino dnevnih kalorij. Prazna vreča ne stoji pokonci! Pa računajmo: en gram ogljikovih hidratov dobavlja 4,1 kalorij, en gram beljakovin prav toliko 4,1 kalorij, en gram maščob pa kar 9,3 kalorij. Iz

tega bi sklepali, da so maščobe za hujsanje povsem neuporabne. N. pr. 100 gramov masla vsebuje prav toliko kalorij kot 8 »big kruha ali 1 kg krompirja ali 5 kg ohrovtu (brzot). Kdor torej mora računati s kalorijami, ker ga nadleguje debelost, se bo otepal masla in drugih maščob.

Prof. Judkin pa dovoljuje svojim klientom »maščob, kolikor hočejo«. Profesor se zaveda, da se pacienti pri shujševalnih kurah ne držijo kalorijskih tabel. »Te tabele zavajajo pacienta v lakoto, ki pa je ne mara ali je ne more prenašati, pravi prof. Judkin.

Vsak otrok ve, da so maščobe nasitljive, zapahnejo, kot pravimo po domače. Prav zato debeluhar ne sme omejevat z uživanjem maščob. Seveda pa mora zato

50 gramov OGLJIKOVIH HIDRATOV VSEBUJE:
90 gramov belega kruha;
105 gramov rženega kruha;
75 gramov keksov;
75 gramov testenin;
110 gramov stročnic (fižola, graha);
1 liter mleka;
250 gramov kuhane krompirja;
250 gramov paradiznika;
100 gramov marmelade;
390 gramov jabolka;
50 gramov sladkorja;
90 gramov mlečne čokolade.

štediti na drugi strani. Opušča naj tisto, kar gurman uživa le kot postransko jed: kruh, krompir, riž, testenine.

Ze pred leti sta oba britanska raziskovalca prehrane, dr. Kekwick in dr. Pawan odkrila, da se presnovo pri človeku povsem spremeni, če znašajo toliče 90

odsto njegove dnevne prehrane. Iz dietnih poizkusov sta prišla do naslednjega ugotovljenja: Če 90 odstotno prehrano sestavljajo maščobe, izgubi telo na še nedognan način sposobnost odlaganja maščob. Se več: ker telo tolikšnih količin maščob ne more prebaviti, načinja svoje lastne zaloge. Posledica tega je - hujsanje.

Tako sta oba raziskovalca propagirala svojo dieto pod geslom: »Mastij se, če hočeš shujšati!«

Prof. Judkin pa ni prepričan v veljavnost sprememb pri presnovi zaradi velikega uživanja maščob. Doseženo shujšanje pripisuje čisto človeškim reakcijam. Zato pravi: Tako razkošje v uživanju maščob ni prav nič potrebno; tudi živila, ki vsebujejo beljakovine kot so meso, ribe, jajca in sir, lahko uživa debeluhar, ki želi shujšati. Glavno in odločilno je, da dnevno ne zaužije več kot 50 gramov ogljikovih hidratov.

To je gotovo precej občutna omejitev. Shujševalni kandidat lahko potemtakem zaužije dnevno po štiri srednjevelike krompirje ali po dve bigi kruha, dve do tri oslajene kapucine ali toliko oslajenega čaja. Preostala mu samo še pol bige kruha za vse nadaljnje dnevne obroke. Pol litra piva vsebuje 25 gramov ogljikovih hidratov. Pri vseh pijačah in sadnih sokovih je treba nujno upoštevati delež ogljikovih hidratov. Kisle vode, neoslajane kave ali čaja in tudi vina lahko popijemo kolikor hočemo.

Pri mesnih jedilih upoštevamo samo dodatke moke, krušnih drobtin, zato se bomo izogibali prežganja v mineštrah in prikuhah brez fižola, graha, krompirja ali testenin, izogibali tudi paniranih mesnih jedil. Neomejeno pa lahko uživamo: maslo, meso vseh vrst, rake, languste, kaviar, školjke, margarino, olje, mast, sir,

jajca, klobase, jetrne pastete, oljke, orehe, gobe in solate. Sleherni sladkosec ima torej kar lepo izbiro na razpolago.

Judkinovo čudovito odkritje je tole: Kdor si skozi 14 dni vse te izbrane dobrote lahko privoščil, pri tem pa opušča skoraj vse ogljikove hidrate, bo z zmanjšanim tekom segal po gornjih delikatesah. Jedel bo z apetitom, ne bo pa občutil lakote. Z jedjo bo prenehal prej kot pa je bil v splošnem navajen. Zadostujejo mu manjše količine kalorijske.

Prof. Judkin je primerjal pri svojem londonskem poizkusu kalorije starih bolničark in obeh moških v dobi shujševalne kure s kalorijami pri uživanju vseh šest kandidatov ob normalni prehrani z ogljikovimi hidrati. Izid je bil presenetljiv: Stiri kandidati so med dieto zaužili komaj polovico tistega števila kalorij, ki so jih zaužili med normalno prehrano. Tudi ostala dva kandidata sta se zadovoljila z manjšo množino kalorij, vsi pa so zadrževali, da so se med kuro stalno do sitega najedli.

Londonski profesor je dosegel to, kar so si pobudniki shujševalnih kur želeli: Našel je dieto, ki dejansko učinkuje shujševalno, ne da bi pacienti zaradi lakote ali drugačnih nevednosti zbežali.

Kdor želi preizkusiti »požaruško dieto«, tako so ji namreč krstili na Angleškem, se mora strogo držati meje 50 gramov ogljikovih hidratov na dan. Kruh krompir, riž, testenine, cmoki, polenta, sladkor, pa tudi fižol, grah i. p., vse to mora za 14 dni z jedilne mize, ostaja od vsega lahko le po kakšna murvica. Kuro v presledkih nekaj mesecev lahko ponovimo. Nikakor pa ne sme zaporedoma trajati več kot 14 dni; živila, ki vsebujejo ogljikove hidrate, so namreč bogata na vitaminih, katerim se lahko samo začasno odpovemo.

Nove metode konserviranja

Za delavce, ki ostajajo po ves dan na delovnih mestih, vladajo še vedno velike težave v vprašanjih izdatne in zdrave prehrane. Posebno prizadeti so rudarji, ki potrebujejo za svoje naporno in največkrat nehijsko delo, dobro okusno prehrano.

Na Švedskem je intendant državnih rudnikov Malberget, Delphin, preizkusil novo način konserviranja prehrane, od katerega si strokovnjaki obljublajo najboljšo izide.

Lep'andski rudarji ne potrebujejo samo obilne prehrane, ampak jedila z visoko hranilno vrednostjo. Pogreta jedila, obloženi kruhi in podobni prigrizki ne morejo zadostiti visokim prehranjevalnim zahtevam. Priprava jedil izven rudnika in prenos do uživalca, vse to povzroča številne pomanjkljivosti, izgube in tudi pretirane stroške.

Delphinovi poizkusi odpirajo nove možnosti in reševanju važnega vprašanja o skrbi rudarjev, ki tvegajo ne samo svoje zdravje, ampak tudi svoja življenja globoko pod zemljo. Nove načine konserviranja pa nakazuje nova pota tudi izvozu ribjih izdelkov.

Po novem načinu konserviranja prehrane se z navadnimi kuhinjskimi spretnostmi pripravljena kosila za pet oseb zapira-

jo v neprodušne plastične posode. Tako pakirana jedila zavrejo v vreli vodi in nato ohladijo na 10 stopinj Celzija. Pri temperaturi 4-5 stopinj se taka jedila ohranijo tudi mesec dni, ne da bi se kakovost kakorkoli spremenila. Tako je mogoče ohraniti ne samo pripravljena jedila, ampak tudi surova živila vseh vrst. Meso in ribe je mogoče uspešno konservirati. Poizkusi so dognali, da so taka jedila po kratkem segrevanju v vreli vodi neprimerno okusnejša in prebavljiva kot pa nizko zmurnjena jedila, ki se v zadnjih časih uveljavljajo po gospodinjstvih naprednejših dežel. Jedila so tudi neprimerno boljše od tistih, ki so nam na razpolago po pločevinastih škatljah in podobno.

Po Delphinovi metodi pripravljena jedila so v 3000 primerih bakteriološko preizkusili in ugotovili absolutno neoporečno stanje živil. Švedske bolnišnice preizkušajo v tem času novo metodo. Izsledki so zelo zadovoljivi.

Posebno važno je novo konserviranje za izvozno ribjo industrijo, ker so na ta način sveže nalovljene, takoj pripravljene in konservirane ribe na razpolago tudi krajem, ki so od morja oddaljeni na tisoče in tisoče kilometrov, praktično so taka jedila dostopna vsem krajem naše zeme-

ljske oble. Seveda pa bo trajalo še nekaj časa, da se industrija preobrazi na množično izdelavo in izvoz tako pripravljenih jedil.

Živalski paradiz

Tam na jugu Francije leži neznatna vasica Roquesteron, ki je znamenito zdravilišče. Ima pa še eno posebnost, je »vasica srečnih živali«. Prejela je namreč nagrado »Marianne Gilbert« v znesku 500 tisoč frankov. Zakaj?

V vasi živi vsega 130 prebivalcev in 350 mačk, 150 psov, nekaj duceatov konj, osličkov in mež. Vse te živali oskrbujejo in negujejo vaščani, veliki prijatelji in zaščitniki četvernožcev. Tu živi n. pr. 85 letni g. Niel, ki neguje malega oslička. Svojega dobrotnika spremlja osliček vsak dan v gostilno. Ostali vaščani pa tudi ne zaostajajo za svojim starešinom. Najvažnejša osebnost v vasi pa je živinodržavnik, ki zdravi vse te številne živali tudi takrat, ko lastniki ne zmorejo nizkih honorarjev.

Sedaj ko so vaščani prejeli nagrado, so vaškemu napisu dodali: »živalski paradiz«. S tem so privabili v svoje zdravilišče številne prijatelje živali.

POD ČRTO

NAŠA BESEDA

(FRANČE BEVK)

Zolč je v meni, pa bi rad napisal besedo o ljubezni. Zolč nad tistimi, ki sključijo hrbtenico vselej in ob vsaki priliki. Kadar molijo, se molijo le zato, da bi jih dosegla pozvala božja, proti svojemu bratu pa so kajni. Zolč tistim, ki se sebe sramujejo in se ustrašijo lastnega glasu, kadar se zaleti iz zlovoljnih ust, da takoj plaho in ponižno zatrepetajo: Saj nisem hotel! Oprostite.

Ljubezen pa tistim, ki jih je obiskalo trpljenje in so kot zrela, sočna jagoda, ki varuje svoje kot zadnjo kapljico srčne krvi. Kadar molijo, molijo vroče, kadar te objemajo, te objemajo z ljubeznijo, brez hinavstva in brez strahu...

Ne vem, če je potrebna natezalnica, da človek postane tak. Vem, da siti toži o lakoti, da se bogatim sramuje belega kruha in blagruje siromaka, ki grize skorjo. Kadar koli čujem sito tožbo, me pretrese, kot me pretrese, kadar se izvije iz tihih polnočnih uric ali raz solkanske polje strašna slovenska melodija, ki je tako lepa in tako žalostna, najlepša in najzlastnejša v svoji pijani neurbanosti in v svoji samotni - prav opolnoči. Kakor da se je prebudila nekje v črni daljavi skupina krivenčastih murv in tožilo vso prestalo bolest močni temini in razodeva vse sonce in vse dni, ki so šli čeznj.

Včasih me stisne globoko v srco kot med dvema kamnoma, da planem izza mize in moram v polje. V prvo cvetje, v šum Soče in skrivnostno senc ob dolgih željnih njivah. Hodim, hodim, kakor da bi krožil po žilah lastnega telesa, samo da najdem pokoja in utešim grozo samote in čustva slabosti.

Kot drobne kaplje padajo vtisi name, v čudno pisanem mozaiku mi rasteta ljubezen in pogum.

Ob dolgem zidu hodita dva gor in doli in zdi se, da sta eno. Poslušnem in se začudim. Se se razodeva ljubezen v naši besedi, ki je najlepša takrat, kadar je najmehkejša, ne za povečje, za ljubezen ustvarjena.

Utihihna sta, ko sem ju polglasno pozdravil: »Dober večer!« in pospešil korake. Ali se me nista sramovala, kakor da sem pravkar stopil iz njihnih src in vse vem...

Ko se je ob križpotju moje blodne poti razdelila krivenčasta murva na dvoje in je druga polovica stopila na cesto in še dalje, sem pohitel za njo.

Na ovinku sem jo ustavil: »Kam greste, gospodična?«

Nje toplino sem čutil, nje sapo in utripanje žil, ko mi je odgovorila:

»Od brata... V ječi je...«

Za prvimi sto koraki molka mi je povedala vse, kakor da sem njen brat. Ni bil njen brat v ječi, njen fant je bil. Sredi plesa so se bili vstopili v krog in so zapeli pesen, niso hoteli beratiči zanjo. Pristopil je golobrad orožnik. Kdo je dovolil pesem, ko je bil samo ples dovoljen? Tako je zapisano na papirju. Dvignil se je eden izmed njih in dejal: »Kar je naše, je naše za vekomaj; počemu je treba dovoljenja za pesem, če ni potreba dovoljenja za življenje?«

Nato so ga vklenili po postavi, ki ni nq božja ne človeška in so jo sami naredili. V ječi je. Se z njo je komaj smel spregovoriti. Pel pa je pesem še v ječi.

Ko sem v noči razmišljal o tem, sem se spomnil na postajo velikega mesta in na ženicno, ki je zavita v veliko ruto begala po peronu: »Kateri vlak pelje v naše kraje?« Nihee ne, ni razumel.

»Kam greste, mamica?«

Tako me je pogledala, da me še danes boža njen pogled, oklenila se me je, kakor da sva že stara znanca, v hipu sva bila prijatelja in dejala mi je: »Mojo sinito! Nikdar nikoli nisem slišal te besede s tako ljubeznijo izgovorjene. In ko sva izmed mnogih vlakov izbrala enega in sem se poslovil, me je objela: »Samo, da sem našla svojega človeka...«

Hotela je reči: naša besedo. Objela je njo, ne mene; če bi je ne bilo sram, bi me tudi poljubila. In če moja podoba še živi v njenem srco, je to podoba naše besede in ne moja podoba, zakaj po imenu me ni niti vprašala.

Spominjam se, da je dejal nekdo, navlečen sebe in ljudi: »Blagor njim, ki vprašujejo samo, katere besede si. Če sta ene besede, sta si brata. Kdo izmed nas bo vprašal po drugem?«

To so žarki tiste velike luči, ki so jih nekateri zaklenili v srce in jih nosijo kot plamenčke, da ne zaidejo. Kakor kresovi ljubezni, edino bogastvo, čudodelna vez, ki spaja vse, kakor se spajajo drevesa v koreninah. Po čudovitih ovinkih in nerazvozi anem načinu doteka in plamenčke nova svetloba. Nihee ne zine skrivnosti, vsak jo ve, vsak jo občuti, kot občuti mlada kri pomlad.

In zakaj sem povedal to? Komu so izgovorjene te besede? Zaljubljenca, ki si šepetata objube v naši besedi? Fantu, ki prepeva v ječi, starki, ki bega po velikem kolodvoru?

Vsem malodušnim, ki sramotijo sebe in ugašajo lasten kres, da bi se grel ob tujem ognju. Kaj boste dali bratom v samoti, ki nosijo boječe plamenčke s seboj, ko ne bo več dotekala luč od tam, kjer je nekaj stalo ognjišče? Kam bo šla ljubezen, ko ugasne zadnja strašna in lepa pesem, ki jo poje polnoč čez solkanske polje, kot bi jo pele murve? Nihee več ne bo pel v ječi zaradi naše besede, ne bo begalo dekle po nočni temi, ko bo šlo z obiska...

V lajež psov, v šumenje Soče, v strašno opustošenje srca in duha bomo hodili, ko bo pošlo olje, ki je dotekalo iz vas, ki niste poznali bridke ljubezni s prebode-nim srcem in s trnjem ovečane glave.

Ce bi jo poznali, bi niti za hipec ne vadljali zanjo pod našim križem... Mi pa varujemo lučce, naj gorijo tudi tedaj, ko sonca ne bo več...

Dež problem tržaškega mesta

Odkar stavka tudi kraška burja - in teh mesecev ni ravno malo - še naše mesto polagoma preobraža v farmo plesnjivosti in zatočišče revmatizmov. V taki spremenjeni situaciji se pred Tržačane in Tržačanke postavljajo resni prometni problemi.

Spet dežuje. Tržačani smo močerači, zato vlada po Korzu gneča kot pri izplačevanju mesečnih pokojnin na poštinih uradih. Spodaj, kjer imas navadno noge, še nekako gre, ali zgoraj, kjer se prerivajo dežniki, je križ. V prejšnjih dobrih časih burje so samo Tržačanke - in to ob vsakem vremenu - razkazovale najnovejše modele zaprtih dežnikov; dežnik v moški roki je izdajal Kranjca. Na splošno pa je v tistih časih veljalo v našem mestu načelo, da je nošnja dežnika nemoško dejanje. Kdor ne dopušča, da ga dež premoči do zadnje nitke, ni mož in amen.

V najnovejšem času so se tudi ta načela - kot številna druga - skujala.

Le pogledite, kako blaženo spet dežuje, ne po starotržaško z energičnim izlivom za deset minut, ampak takole po ljubljansko, gosto in drobno s kratkimi odmori vsak teden. In po ulicah in trgih sami dežniki. Le z največjo težavo se prerije mešan skozi to pisano gnečo. Tržaški mestni svet še vedno ni izdelal prometnih predpisov za pešce v dobi deževnega Trsta. Le zakaj molčijo komunistični svetovalci, zakaj ne protestirajo; zakaj ni protidežniških plakatov? Najbrž bo le res, da je Nikita spravil burjo na prislilno delo ali v koncentracijsko taborišče kot pravijo tržaški zidarji, ki brez dela počivajo.

In vendar, koliko gradiva za občinske in pokrajinske seje! Moški dežniki so že od pisane kranjske marelje dalje obilni. Pereče je vprašanje, kaj se zgodi, če se v gneči srečata dva moška z odprtima dežnikoma? Kakšna prometna pravila veljajo za srečanje in prehitavanje z odprtimi dežniki? Morda takole: mlajši se izogiba starejšemu, navzgor seveda. Ali naj se tudi delojemalec na isti način izogne g. direktorju? Kako so to vprašanje rešili v Ljubljani in kako v Moskvi? Naj bo že kakor koli, vprašanje gotovo ni preprosto; pogled iz oblička v obličke je ob dežju in odprtih dežnikih zelo omejen.

In tako prihaja tisto, kar je moralo priti: dva dežnika sta se zapela, oba spodaj ali oba zgoraj. Zapela sta se, ker sta se izogibala drug drugega v isti višini - in to zaradi neznanja njihovih lastnikov o

prednostih izogibanja. Vredno je slediti nadaljnemu razvoju dogodkov. Ob zapestosti se duhovito ločijo, ločijo se temperamenti in ločijo se lastniki dežnikov.

V prvih januarjskih dneh, ko je tako vztrajno deževalo, sem opazovala dva gospoda, ki sta se zapela. Ob sta silila svoja dežnika navzgor, oba odločena, da se spopadeta z nasprotnikom. Srečanje se je končalo v dvogovoru, ki ga tu ne morem ponoviti. Gospoda ra ta dva nista bila...

Večina Tržačanov pa je prilagodljiva narave, saj smo imeli nekoč v našem mestu prav toliko fašistov kot imamo danes demokratiziranov in komunistov skupaj. Prilagojeni tip vzklikne »pardon« in že je skozi.

So pa še druge vrste Tržačanov. Nekoč sem opazovala srečanje dveh starejših gospodov. Ta sta bila dva kavalirja stare šole. Ko sta udarila z dežnikoma navzgor, sta z eleganco znižala višino, zaprla dežnika, se drug proti drugemu poklonila: »Dovolite Prelog! - Pertot!« Nato sta dežnika spet odprla in odšla vsak v svojo smer.

V Trstu pa imamo tudi dežnike z morbinom. Taka dežniška dvojica se istočasno dviga in istočasno tudi niža, dokler se par ne združi, zapne. Lastnika se ob takem objemu navadno iz srca zasmeheta in izgineta skozi vrata prve gostilne.

Imamo pa tudi prave maratonske tekmovalce. Ti drvijo skozi gnečo in nenehno silijo z dežnikom pod oblake. Tako si izsilijo prednost v zravnem prostoru. Je pa še mnogo drugih možnosti, da se človek gosposko prerine skozi gnečo. Tu dremlejo še mnogi talenti, ki so ostali za časa kraljevanja suše in burje, pozabljeni. Naj omenim samo še enega. Elegantna gospa se je z vidnimi napori poskušala izogniti dežniku prav tako elegantnega gospoda. Dvignila je svoj dežnik in gospod je storil isto. Njegovega obupnega obraza kar ne morem pozabiti, ko je zgoraj zaprsketalo in počilo: glorijska črna svila in svetel nylon sta se udarila, in glorijska je kapitulirala z dolgo razparo. Težko prometno nesrečo sta poravnala v bližnji kavarni.

REPENTABOR IN... AMERIKA

Marsikdo se bo vprašal, ko bo začel čitati te vrstice, kaj ima Amerika skupnega z Republikom. Če bi ne bilo predsedniških volitev v Združenih državah ter občinskih na Republiku, bi gornja primerjava malo držala, razen v slučajih, ko je za marsikoga Amerika doma in Republiku. Toda nas zanima neka druga podobnost med našimi potrebami na Republiku in Ameriki; namreč tale: kakor so bili v Ameriki po osemletni vladi republikancev potrebni novi ljudje na vladi, ali kakor temu po domače rečemo potrebna je bila »nova metla«, ki naj bi očistila Bello hišo raznih pajčevin, tako je tudi pri vodstvu republikanske občine potrebna nova metla, ki bi jo sukali novi ljudje. S tem ne mislimo reči, da dosedanja upravitelj ne bi bili pošteni, ampak je že tako na tem božjem svetu, da se ljudje naveličajo gledati vedno iste obraze ter poslušati vedno isto pesem. Kdo od republikancev bi danes še kupil nov radijski ali televizijski sprejemnik, če pa bi moral vsak dan, leto za letom, poslušati vedno isto postajo. Zato pa vsi radi prisluhnemo več postajam in oddajam, domačim in tujim. Če nam Trst A ni po godu, poslušamo Koper ali Ljubljano. Ni hče ne more nič naši izbirčnosti, ker je to naša naravna pravica, da med več stvarmi izbiramo, kadar koli imamo to lepo možnost in priložnost. Enako kdo izmed nas bi še hodil osebno kupovat obleko v trgovino, če bi mu trgovec postregel z eno samo vrsto blaga, saj bi mu lahko kar telefonično naročili, naj nam odloži toliko metrov blaga, ki ga bo že kdo prišel iskat. Ker pa imamo v trgovinah veliko izbiri, se sami osebno napotimo kupovat.

Volitve so zato, da izbiramo. Vsa mora osebno na volišče ter si izbrati kandidate na tisti listi, ki mu najbolj ugajajo. In kandidati na »Slovenski listi« so prav gotovo ljudje, ki zaslužijo naše zaupanje, ker drugače bi sploh ne mogli priti na tako resno in ugledno listo.

V Ameriki so si z izvolitvijo Kennedyja za predsednika že poiskali novo metlo. V republikanski občini pa si jo bodo volivci izbrali 15. t.m.

Izбира ne bo težka, ker vsak ve, kje je na zemlji Veliki Repen, odkoder bo izšel novi župan. Kdor pa še ne ve, naj si seznanji s kandidati Slovenske liste in voli zanje!

Repenc

Bedna obrekovanja

(Dopis iz Repentabra)

Z letošnjim šolskim letom smo dobili šolsko dvojico, g. Lupinca Branimirja z gospo, ki z velikim uspehom poučujeta našo mladino. Oba pa se prosvetno s pridom udeležujeta tudi v izvenskolemskem javnem delu. Gospod učitelj je izvrsten organizator in navdušen ljubitelj slovenske pesni. Čeprav se »Primorski dnevnik« pogosto pritožuje nad preskromno delavnostjo našega razumnštva, mu je menda prav zaradi javnega udeleževanja g. učitelja, kar naenkrat javno delo požrtvovalnega šolnika v napotje. Napada ga in

Dogodki doma

SENATORSKE VOLITVE. Prve senatorske volitve na Tržaškem ozemlju bodo verjetno letošnjo pomlad. Zakon sicer še ni sprejet v poslanski zbornici, vendar vse kaže, da ga bodo pravočasno spravili pod streho.

BORŠTANI BODO POSTAVILI NAGROBNIK MSGR. MALALANU. V Borštu so pričeli farani zbirati prispevke za postavitev nagrobnika pok. msgr. Malalanu. Darove sprejema župni urad v Borštu.

ZGONISKI OBCINSKI SVET je pričel s svojim zasedanjem preteklo soboto. Svetovalci so najprej obravnali vprašanje šolskih poslužiteljev. Nato so izvolili v volilno komisijo: Justa Pegana, Ivana Rustjo, Josipa Milčiča in Ivana Furlana. Za preglednika računov so imenovali Franca Husela in Karla Stolfo.

PRIZIVNO SODISČE bo svoje letošnje zasedanje pričelo 16. januarja 1961.

PROMOVIRALA je na filozofski fakulteti v našem mestu gđ. Marija Raunik. Iskreno čestitam!

SKUPNO STA SE POSLOVILA. V Piščanskih je na Silvestrovo umrl 92 letni Anton Piščanec. Na novo leto pa mu je

celo obrekuje za tujca, čeravno je Kraševac kot mi, saj je doma iz Sempolaja. Še vedno čita mu, da hoče postati župan, čeudi se ne ve, koliko časa bo med nami.

Mi vsi pa dobro vemo, da mu županska čast niti na misel ne prihaja, saj ima svoje šolsko delo in skrb za vzgojo naših otrok. Rad pa pomaga našim ljudem, jim svetuje in jih bodri. Da bi bilo takih šolnikov, ki živijo z ljubeznijo in ga prosvetno vzgaja o po starin učiteljskih tradicijah čim več, to je naš odgovor »Primorskemu dnevniku«. Mislimo tudi, da je že skrajni čas, da ljudje, ki so toliko let razdvajali Slovence, netili sovražnost z obrekovanjem in klevetami - in to vse po modrosti diktatorskih nasilničev »Kdor ni z nami, je proti nam«, prenehajo z metodami, ki so prav njim in tudi vsem nam prizadejale toliko škode in gorja v nedavni preteklosti. Kdor proti svojemu idejnemu nasprotniku nima učinkovitejših argumentov kot so nekvalificirani osebni napadi, sam razkriva bedo in siromaštvo prav tistih idej, za katere se iz kakršnih koli že razlogov poteguje.

Sledijo podpisi

Prebivastvo Italije

Italijansko javnost, zlasti politike, gospodarstvenike in sociologe navdaja z zaskrbljenostjo nov problem. Medtem ko je

v tujini, v Nemčiji, Svici, Angliji, Franciji in v prekomorskih državah zaposleno veliko število italijanskega delavstva, se v sami Italiji pojavlja občutno pomanjkanje kvalificiranega delavstva. Rojstva naglo padajo in rezerve brezposelnih, ki so znašale še pred časom dva milijona, bodo že v doglednem času izčrpane.

Število živorojenih na 1000 prebivalcev, ki je l. 1880 znašalo 40, leta 1950 pa 20, se je znižalo l. 1960 na 15. Statistiki ugotavljajo da je prebivalstvo Italije, ki je 31. okt. 1960 štelo 51.085.000 duš, ostarelo Rimski strokovnjaki izražajo bojazen, da bo v nekaj letih od vseh šestih držav Evropske skupnosti štela Italija relativno na nižjo kvoto mladine pod 20 letom. To bi pomenilo pomembno skrajšanje delovne zmogljivosti.

Število brezposelnih se v tem času suče med 700.000 in 1,4 milijona.

Brezplačno razdeljevanje odbranega semena povrtnin

Pokrajninsko kmetijsko nadzorništvo sporoča kmetovalcem, ki so svoječasno vložili prošnjo za brezplačen prejem odbranega semena povrtnin (fižola, paradiznikov, graha, motovilca, solate, špinata in redkvice), da od torika 10; t.m. dalje lahko dvigajo tozadevna nakazila pri Kmetijskem nadzorništvo - ulica Ghega, štev. 6-I.

ENOTNI DINARSKI TEČAJ

V splošnem velja po vsem svetu načelo, da je potrebno vse devizne in valutarne prenosne, ki jih uvaja neka država, čuvati do zadnjega trenutka v najstrožji tajnosti, da se na ta način onemogoči bogata letina špekulacij. Ob sedanji dinarski prenosni se Titova vladavina, ki je za 1. januar 1961 pripravljala reformo svoje nacionalne veljave, tega načela ni držala.

Ze spomladi so se trdovratno širile vesti, da so titovski finančni izvedenci s svojimi številnimi umetnimi dinarskimi tečaji in z vsemi iz tega izviroječimi pritlikinami zašli v tako zmedo, da končno ni preostajalo več drugega kot zavreči vso to birokratsko navlako. Tem govoricam, ki jih je tudi »Demokracija« beležila, so se nujno pridružile bojazni, da bo dinarska prenosna sprožila novo razvrednotenje dinarja in da se bodo komunistični finančni čarovniki - kot je to po komunističnih deželah v navadi - polastili hranilnih vlog varčnih državljanov. Te govornice je režim odločno zanikal, kljub temu se je dinarski stvarni tečaj na tujih borzah razvrednotil do 80 odst. Dinarska vrednost se je ničla, ker se je v beograjskih diplomatskih krogih stalno šušljalo, o nameravani prenosni, niče pa ni vedel, kako in pod kakšnimi pogoji se bo vse to izvršilo. Skoraj leto dni so trajala pogajanja glede stabilizacijskega posojila, in vse je bilo odvisno od višine dovoljenih kreditov, ki naj bi jih stavili na raz-

polago prav tisti zahodnjaki, ki jih Titova propaganda v zunanji politiki stalno obrekuje.

Kdo bi jugoslovanskemu prebivalstvu štel v zlo, če je govoricam o dinarski prenosni sledilo z vznemirjenjem in bojaznijo po vseh težkih izkušnjah s komunističnimi revizicijami. Celo resni krogi so napovedovali uvedbo »težkega dinarja« (1:100) in svobodno dinarsko konvertibilnost, t.j. prostvo zamenjavo.

Vse te govornice so se praktično poenostavile na uvedbo enega samega tečaja v razmerju 750 dinarjev za dolar, namesto 21 umetnih tečajev, ki so dolar ocenjevali od 300 do 1580 dinarjev. Istočasno so uvedli - kakor smo že poročali - enotno carinsko tarifo za vse uvoženo blago in delno sprostitev uvoza (za sedaj največ 28 odst.). V petih letih pa nameravajo gospodarstvo povsem sprostiti in dinar naj bi dosegel popolno konvertibilnost.

Za Titovo vladavino predstavlja dinarska prenosna precejšnje tveganje. Razni jugoslovanski ministri so že napovedali, da bo posledica dinarske prenosne odločilno vplivala na jugoslovanske cene, ki se bodo morale nujno prilagoditi cenam na mednarodnih tržiščih. To pomeni, da se bodo povisale cene živilom, morda pa tudi znižale cene industrijskih izdelkov. Mnogi gospodarski strokovnjaki predvidevajo, da se bodo v teku leta življenjski stroški v Jugoslaviji podražili za kakih 20 odst. Jasno je, da se bodo morale umetno vzdrževane izvozne in uvozne cene umakniti tržnim cenam. Notranje gospodarstvo se bo moralo povsem preurediti in pri tem bo treba premostiti velike težave. Mnoga podjetja, ki bodo po prenosni nesposobna za konkurenčni izvoz, bodo morala svojo proizvodnjo zmanjšati ali pa celo prenehati z obratovanjem, kar bo povečalo brezposelnost.

Odškodnina beguncem, žrtvam nacifašizma

Nemška vlada je priznala svojim in tujim državljanom odškodnino, ako so bili žrtve hitlerjanskega režima.

Ko pa so zahtevali tako odškodnino begunci, njihovih prošelj Nemci večina niso hoteli reševati ali pa so jih zavračali. Izgovarjali so se, da so bili ti ljudje pod nacističnim režimom preganjani zaradi svoje narodnosti, ne pa ker so se borili proti hitlerjancem zaradi drugečnega političnega prepričanja.

Visoki komisar za begunce pri Združenih narodih se je že dolgo trudil, da bi z nemško vlado naredil dogovor, na podlagi katerega bi mogli tudi begunci (s priznano zaščito po konvenciji) dobiti odškodnino za to, kar so jim morda prizadejali nacisti. Dr. Miha Krek sporoča iz Združenih držav, da je ta dogovor sedaj narejen. Odslej imajo vsi priznani begunci, ki so pod režimom nacional. socializma kaj pretrpeli, pravico do odškodnine. Za dobo od l. 1949. do 1953. bodo dobili določen znesek denarja. Od l. 1953. naprej pa imajo pravico do redne mesečne podpore.

Televitis - diktatura televizije

Televitis je nekaka televizijska jetika in se pojavlja v najrazličnejših oblikah. Eden izmed najpoglavitejših znakov je počasi stopnjujoča živčnost, ki doseže višek pred pričetkom televizijskih prenosov. Clovek zdrvi domov iz pisarne ali tovarne, ne drena se po prenapoljenih avtobusih, tramvajih ali vlakih. Z vso naglico pospravlja tak neučakanec svojo večerjo in z veliko ljubosumnostjo čuva stolico, ki ga bo pilepila za tri ali štiri ure. Samo čudež se lahko prepreči popolni živčni zlom, pri čemer moramo še povedati, da proti televitisu še ne poznamo nobenega učinkovitega zdravila.

Televizija je postala v današnjih časih prava manija. Ona določa življenje vsega naroda. Se več: je na tem, da oblikuje mišljenje obsežnih držav. Televizija je današnji diktator dežel, ki poleg sebe ne trpi nobenega konkurenta. Povsem naravno je, da je večerajšnji televizijski program pomenek današnjega dne. Televizija določa modo. Popevka postaja razodetje, ko jo je prenašala televizija. Tema postaja politično zanimiv še takrat, če so ga ljudje gledali in poslušali v pristni ali samo narejeni diskusiji na televizijski zaslonki.

Večerni prijateljski obiski nekdanjih dni so v teh časih že skoraj povsem pozabljeni. Ljudje se ob takim obisku komaj površno pozdravljajo in že zdrvirjo v napol zatemnjeno sobo, se stisnejo na stolico in tudi v Trstu - pomislite - zavlada

popolna tišina, le jo prekinja samo televizijsko govorenje, prepevanje ali muziciranje. Televitis bo verjetno že v kratkem podelil milostni strel vsemu družabnemu življenju. Televitis je smrtni sovražnik branje, sprehodov, gledališč in koncertnih dvoran.

Tudi filmu grozi smrt. V prvem četrtletju 1958 je v Angliji obiskalo kinematografske dvorane 381 milijonov gledalcev, v prvem četrtletju 1959 se je to število znižalo na 260 milijonov. Za gledališča velja dramsko delo, ki se ni uveljavilo, da mu je prisostvovalo recimo 2000 gledalcev, ostali ljudje ne zvedo o tem delu ničesar. Pri televiziji tega seveda ni. Vsako gledališko delo - z zelo redkimi izjemami - pokaže televizija samo enkrat. In ker gledalci pred oddajo ne vedo, kakšno bo novo delo, računa tudi najslabše delo na milijone in milijone gledalcev. Polon takega dela prebiramo lahko šele naslednjega dne v časopisnih kritikah. Milijoni pa bodo še isti večer na novo vrteli svoje aparature.

Televitis pa ni samo preobrazil vse družabne navade. Razširjenje televizije bo verjetno določevalo vso našo bodočo družabno strukturo. Televizija je vsekakor najmočnejše sredstvo za vplivanje na ljudske množice.

S pritožbami in pomisleki umetniških in tehničnih napredkov ni mogoče zadržati in nedvomno je, da spada tudi televizija v to kategorijo. Televizija in televitis pa sta dva različna pojma.

Mogoče je, da bo televitis pričel pometati, ko bodo dražljaji novosti nasičeni. Trenutno pa o tem ni govora. Pred časom se je neka gospa v našem mestu obrnila do pravnega svetovalca, ker si ni vedela pomagati. Dolgovi, zlasti obročna plačila so jo dušila. Pravni svetovalec je skrbno pregledal vse postavke njenih obveznosti in ji končno predlagal, naj televizor, ki ga je precej časa ni odplačevala, vrne prodajalcu. Ob tem predlogu se je gospa sesedla. Le s težavo je izustila: »vse kar hočete, ali televizorja mi za božjo voljo ne jemljite, brez njega ne morem živeti!« Zgodilo se je celo, da si je mladenič vzel življenje samo zato, ker je prodajalna zahtevala naj vrne aparat, ki ga je več časa ni odplačeval. Televitis... P. R.

Opozorilo trgovcem

Dne 29. januarja 1961 poteče rok za prijavo obveznega bolniškega zavarovanja v smislu zakona z dne 27. XI. 1960 št. 1397. Po tem zakonu morajo lastniki trgovskih podjetij prijaviti Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo vse v podjetju zaposlene osebe. Za prijavo so obvezni lastniki malih trgovskih in pomožnih podjetij, krošnjari, prodajalci časnikov, prevajalci, i. p. Prijavo je treba sestaviti zase, za družinske člane in sorodnike, ki so v podjetju zaposleni, če še niso zavarovani.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V nedeljo 15. januarja ob 16. uri v dvorani na stadionu »Prvi maj«, Verdelska cesta 7

ALEJANDRO CASONA

DREVESA UMIRAJO STOJE

V vlogi gospe Eugenije nastopa tržaška rojakinja, članica ljubljanske Drame ELVIRA KRALJEVA.

Odgovorni urednik: Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu

Uredništvo in uprava: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Dopisi za uredništvo: ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina: mesečno L 50.— letno L 600.—
Za inozemstvo: mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Pravično je, da je bodoči župan razsoden, sposoben mož, doma iz Velikega Repna. Zato volimo vsi Slovensko listo!

